

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Č. j.:010 2632/98-0101
Signatura: va2as101

Oblastní pracoviště: č. 1
Okresní pracoviště:
Praha 1, Jeruzalémská 12

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola: Waldorfská mateřská škola, Hájkova 1, Praha 3

Identifikátor zařízení: 600 035 981

IZO: 108 000 028

Ředitelka školy: Táňa Smolková

Zřizovatel: Městská část Praha 3, Havlíčkovo nám. 9, 130 00 Praha 3

Příslušný školský úřad: ŠÚ Praha 3, Dalimilova 17, 130 00 Praha 3

Termín inspekce: 8. a 9. 12. 1998

Inspektoři: Mgr. Zuzana Bečvářová - vedoucí týmu a Růžena Janatová - členka týmu

Předmět inspekce: Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (zákona č. 139/1995 Sb.): řízení školy a podmínky a průběh vzdělávání.

Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá: Zařazení WMŠ do sítě škol, základní charakteristika WMŠ, přehled základních úkolů na školní rok 1998/99, hlavní úkoly pro práci s dětmi, plán kontrolní činnosti, hospitační záznamy, výroční zpráva, personalistika, docházka zaměstnanců školy, řád školy, režim dne, evidence hospodaření, přehledy výchovné práce a docházce dětí, osobní spisy dětí, rozhodnutí o odkladech školní docházky, evidenční listy, informace pro rodiče.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1. Koncepční záměry. Plánování výchovně vzdělávacího procesu

Koncepční záměry školy vycházejí z písemně zpracované charakteristiky anthroposofického pojetí waldorfské pedagogiky ve specifických prvních letech života dítěte do sedmi let věku. Podstatným prvkem výchovy v tomto období je vztah vzoru a napodobování, jako svobodný akt dítěte. Druhým aspektem je nálada jistoty, z jejíhož impulsu může být dítě činné. Výchova, která v tomto věku podporuje intelektuální a kognitivní schopnosti, je možná jen za předpokladu, že je dítěti umožněno veškeré souvislosti ve svém okolí prožívat, a ne být o nich poučováno.

Hlavní úkoly pro školní rok 1998/99 jsou stanoveny s ohledem na vytváření, získávání a prohlubování návyků, postojů a citění uplatňovaných ve waldorfské pedagogice a zároveň s ohledem i na věk dětí ve věkově heterogenních skupinách. Naplňování cílů je rozloženo do jednotlivých měsíců kalendářního roku s důrazem na změny v přírodě vyplývající z ročních období, na prožívání tradičních oslav i svátků a činností s nimi souvisejícími.

Hlavní úkoly jsou konkrétně rozvedeny v měsíčních plánech, které zohledňují cílové roviny, realizační náplň řádu a rytmu denních činností, oslav a rituálů křesťanského kalendáře včetně společných akcí a činností školy s rodiči dětí.

Koncepční záměry a plánování výchovně vzdělávacího procesu jsou na vysoké profesionální úrovni a plně korespondují s principy waldorfské pedagogiky. Vynikající.

2. Odborné a pedagogické řízení

2.1 Organizační struktura

Organizační struktura školy je založena na principech kolektivního řízení a s tím související přípravy dalších vedoucích pracovníků. Jednotlivé úkoly jsou oproti předcházejícím rokům rovnoměrněji rozvržené. Každá členka učitelského kolegia má jasně delegované kompetence, což se nejvýrazněji projevuje u zástupkyně ředitelky školy. Tyto změny ve struktuře řízení si podle vyjádření ředitelky vyžádaly z důvodů nepříznivé finanční situace ve školství i změnu - snížení jejího pracovního úvazku.

Vedení i vzájemné vztahy a každodenní výměna zkušeností učitelek i provozních pracovníků vycházejí ze základů anthroposofického pojetí člověka jako jedinečné osobnosti, s právem na svobodnou volbu a rozhodování. Cílem je neustálý profesní růst všech pracovníků, který je založen na postupném nenásilném vytváření silné a odborně zdatné osobnosti učitelky, schopné svým konáním a jednáním pozitivně ovlivňovat výchovu dětí.

2.2 Personální struktura

Pedagogický sbor tvoří čtyři pedagogické pracovníce - v přepočteném stavu tři. Všechny jsou pedagogicky i odborně způsobilé, s výjimkou ředitelky s poměrně krátkou praxí (0, 3 a 5 let). Kolektiv je stabilní z padesáti procent, dvě nové učitelky byly přijaty od začátku letošního školního roku. Příčinou personálních změn je patrně hledání osobnostní i profesní orientace učitelek, ale i výše jejich finančního ohodnocení.

Odborné a pedagogické řízení odpovídá zásadám waldorfské pedagogiky i požadavkům moderního školského managementu má nadprůměrnou úroveň.

3. Hodnocení personálních podmínek

V mateřské škole pracují učitelky, které mají vynikající předpoklady pro práci s dětmi metodou waldorfské pedagogiky. Ředitelka a jedna učitelka absolvovaly ucelený tříletý seminář waldorfské pedagogiky pro učitelky mateřských škol, nadále prohlubují svou odbornost a spolupracují s dalšími waldorfskými mateřskými školami v ČR i v zahraničí. Další učitelka je absolventkou tříletého Ateliéru sociální terapie, který je postaven na základech anthroposofie a její přirozené působení dává dětem vynikající vzor chování a jednání. V odpoledních hodinách zde působí učitelka s uměleckým vzděláním na DAMU, obor dramatická výchova, která využívá své specializace k naplnění potřeb dětí v oblasti praktické činnosti i v oblasti umělecko-dramatické. Všechny učitelky, kromě jedné, která zde však působí na částečný úvazek

v odpoledních hodinách, se průběžně aktivně sebevzdělávají i formou stáží na zahraničních waldorfských mateřských školách, jedna absolvovala půlroční intenzivní studium na Rudolf Steiner Seminar v Dortmundu. V rámci konferencí pracovníků školy probíhá jedenkrát měsíčně studijní akce Rudolf Steiner - Všeobecná nauka o člověku. Učitelky se účastní víkendových seminářů v Příbrami, týdenního pobytu v učitelském semináři ve Freiburgu (SRN) a dvoutýdenního intenzivního studia v rámci letní akademie v Semilech.

Ředitelka školy je absolventkou vzdělávací akce pro vedoucí pracovníky při Pedagogickém centru a posluchačkou třetího ročníku externího magisterského studia pedagogiky na Filosofické fakultě UK v Praze.

Dalšími pracovníky této mateřské školy s právní subjektivitou jsou kuchařka, uklízečka a vedoucí školního stravování. Jejich počet i složení vhodně doplňuje personální obsazení.

Současný pedagogický sbor je optimální a vyhovuje zaměření mateřské školy. Další personál odpovídá současným požadavkům školy, celkově má tato oblast nadprůměrnou úroveň

4. Kontrolní systém. Kontrola a hodnocení

Plán kontrolní činnosti pro rok 1998/99 má písemnou podobu, obsahuje oblast výchovně vzdělávací, personální a provozní. Zaměření kontroly ve všech těchto oblastech, včetně činnosti hospitační sleduje plnění hlavních úkolů ročního plánu. Ředitelka školy má díky prostorovému uspořádání tříd dostatečný přehled o veškerém dění ve škole. Výrazným momentem kontroly je sledování organizování a práce učitelek při pořádání slavností a dalších i společných akcí s rodiči dětí. Oficiální hospitační činnost je prováděna s ohledem na potřebu metodického vedení, délku praxe i osobnostního rozvoje učitelek. Rozbory hospitační činnosti jsou prováděny individuálně, závěry jsou písemně zaznamenávány. Zobecňování závěrů je částí obsahu pedagogických rad. Hodnocení učitelek je prováděno komplexně, podle předem stanovených kritérií, kterými jsou i specifika osobnosti i profesního růstu učitelky waldorfské školy.

Kontrola a hodnocení jsou prováděny promyšleně a funkčně s účinnou zpětnou vazbou na nadprůměrné úrovni.

5. Informační systém - vnitřní a vnější

Vnitřní informační systém probíhá v rovině četných každodenních kontaktů a pracovních porad, které mají část organizační, pedagogickou i netradiční studijní a konají se jedenkrát v měsíci.

Vnější informační systém vychází z waldorfského pojetí péče o dítě, kterým je mimo jiné i vytvoření neustále živého otevřeného společenství školy, dětí a jejich rodin. Jeho specifikou je neustálý kontakt a spolupráce mezi nimi. Promyšlenost systému se projevuje již před přijímacím řízením, ve vzájemném citlivém poznávání a vytipování nejpriznivějších zájemců. V průběhu docházky dětí jsou jedenkrát týdně uskutečňovány konzultace s rodiči o jejich dětech, velmi pestrý je rozsah akcí - slavností, aktivit a netradičních společných činností s rodičovskou i další veřejností. Při škole existuje oficiálně neregistrovaná Rada rodičů.

Škola spolupracuje s Waldorfskou základní školou v Jinonicích v Praze 5, s Nadací Ferdinanda Krcha a s Pedagogickým muzeem Přemysla Pitra. Škola je rovněž sídlem Asociace waldorfských mateřských škol, což představuje kontakty nejen se všemi

waldorfskými mateřskými školami v ČR ale i kontakty se zahraničím. Ředitelka školy je členkou poradního sboru MŠMT ČR.

Podle vyjádření ředitelky školy existuje velmi příznivá spolupráce se zřizovatelem a školským úřadem.

Vnější i vnitřní informační systém školy má vynikající úroveň.

6. Vedení povinné dokumentace

Povinná dokumentace je vedena na předepsaných tiskopisech SEVT v náležitém rozsahu i potřebném obsahu. Pouze vypovídací hodnotě zápisů v přehledech výchovné práce je třeba věnovat větší pozornost. O dětech s odkladem povinné školní docházky jsou vedeny potřebné diagnostické záznamy včetně pedagogického záměru pro další práci. Docházka všech pracovníků školy je denně zaznamenávána a měsíčně vyhodnocována.

Povinná dokumentace má mírně nadprůměrnou úroveň.

7. Výroční zpráva

Výroční zpráva za školní rok 1997/98 je zpracována podle pokynů školského úřadu, má dobrou vypovídací hodnotu. Podrobněji jsou popisovány různé slavnosti, akce, aktivity i účast školy na nich, menší prostor je věnován hodnocení výsledků výchovně vzdělávací práce a odborné činnosti pedagogických pracovníků.

Výroční zpráva má mírně nadprůměrnou úroveň.

8. Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem ke schváleným učebním dokumentům

Prostředky přidělené ze státního rozpočtu byly využity na nákup kobereců, dětských paland, na řešení havarijních situací a na nákup, ve waldorfské mateřské škole tolik potřebných pracovních a výtvarných materiálů. Rozpočet, který je na příští rok stejný, umožňuje plnění stanoveného výchovně vzdělávacího programu. K částečnému vyřešení problému školní zahrady přispěli rodiče dětí finanční sbírkou, která vynesla 30 000,- Kč a byla použita na výstavbu nového plotu školní zahrady.

Finanční prostředky jsou využívány efektivně na nadprůměrné úrovni.

9. Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a počtu žáků

Dvoutřídní mateřská škola je umístěna v přízemí třípatrové budovy řadové zástavby. Vnitřní prostory jsou účelně upraveny pro tento typ mateřské školy. Děti mají k dispozici dvě třídy, které slouží zároveň jako herny, stálou ložnici, šatnu a odpovídající sociální zařízení. Tyto prostory jsou vybaveny převážně přírodními materiály, jako jsou hedvábí, bavlna, dřevo, lesní plody, šišky, proutí, zdobné kameny. Materiály jsou většinou tzv. nehotové, děti je dále dotvářejí a při manipulaci získávají další poznatky a uplatňují svou fantazii. Dřevěná patra vhodně člení prostor tříd s poměrně vysokými stropy.

Součástí školy je také malá kuchyňka k přípravě svačin a obědů, které dováží kuchařka ze školní jídelny při MŠ Habrová. Část kuchyně je upravena jako ředitelna, je zde počítač a kopírka, kterou využívá ředitelka školy pro svou řídicí práci.

Školní knihovna obsahuje velké množství odborné pedagogické literatury, část s anthroposofickou a waldorfskou tematikou je k dispozici rodičům i dalším zájemcům. Pro děti je dostatek dětských publikací, využívány jsou především pohádkové knihy s klasickými náměty.

Menší školní zahrada je na nedalekém městském pozemku, její vybavení odráží neujasněné vlastnické vztahy. Pro zdravý rozvoj dětí je nezbytně nutné zahradu upravit tak, aby odpovídala výchovným záměrům waldorfské mateřské školy.

Pro výtvarné a pracovní činnosti jsou využívány voskové pastely, přírodní barvy, včelí vosk, dřevo a další materiály, které má škola k dispozici v dostatečném množství. Pro doprovodné hudební činnosti jsou zde lyry, xylofony, dětské rytmické nástroje a učitelky hrají také na zobcovou flétnu.

Z principu waldorfské pedagogiky vyplývá také potřeba dětí spolupodílet se na přípravě jídla, chystání i úklidu nádobí, a to v odpovídajícím prostředí kuchyně. Záměrem ředitelky je proto vybavit třídy kuchyňskými linkami.

Vnitřní prostory mateřské školy, jejich vybavení, rozmanitost pomůcek a materiálu lze z hlediska zaměření školy na waldorfskou pedagogiku hodnotit jako nadprůměrné.

Výjimkou je nedořešená situace školní zahrady a potřeba jejího postupného vybavení - úroveň podprůměrná.

10. Hodnocení psychohygienických podmínek

Režim dne se řídí potřebami a zákonitostmi vývoje předškolního dítěte, zohledňuje střídání fází volného konání a řízených činností, rytmicky se opakujících v časovém rozmezí dne, týdne, měsíce a roku. Psychohygienické podmínky jsou ve škole přísně učitelkami sledovány jak v oblasti tělesné tak především duševní, aby každé jednotlivé dítě bylo z tohoto hlediska uspokojeno.

Důležitým momentem v životě dětí je doba odpoledního odpočinku, která zohledňuje individuální potřebu a intimitu prostředí při spánku. Děti mají v ložnici dřevěné palandy, které tuto jejich potřebu naplňují. Starší děti mají v této době po relaxační části možnost klidových činností, nebo s nimi učitelky individuálně pracují, přičemž vycházejí z pedagogické diagnostiky a navazují na dialog o dětech, který vedou průběžně na konferencích.

Škola má možnost ovlivnit částečně i složení jídelníčku ve prospěch racionální výživy a celoročně uskutečňuje pitný režim pro děti.

Prostředí mateřské školy je útulné, pro děti inspirující, čistě uklizené a esteticky upravené. Z hlediska plnosti prožitku a sounáležitosti s přírodou mají děti možnost starat se také o morče, které pravidelně ošetřují.

Psychohygienické podmínky odpovídají potřebám dětí a jsou plně v souladu se zásadami waldorfské pedagogiky. Lze je hodnotit jako vynikající.

11. Plnění učebních osnov

Ze zaměření mateřské školy na waldorfskou pedagogiku vyplývá potřeba připravit dětem prostředí, které je přirozeně stimuluje, připravuje pro další život a osobnost učitelky je zde jeden ze základních činitelů ve smyslu provázení dítěte při jeho vývoji.

Hledisko napodobování je splněno právě připraveností a vnitřní invencí učitelek, které při svém působení postupovaly podle zásad waldorfské pedagogiky. Děti se spolupodílely na činnostech, pomáhaly při přípravě i úklidu, ve sledovaný den průběžně pekly cukroví.

Úkoly, stanovené pro výtvarnou, pohybovou i pracovní výchovu jsou průběžně plněny právě při činnostech v týdenních rytmech, nedílnou součástí je výtvarný projev spontánní.

Rozvoj dětského myšlení, citění i vůle se děje skrze vlastní zkušenost, prožívanou v rytmech života mateřské školy, které jsou realizovány v souladu s principy waldorfské

pedagogiky. Didaktické verbální řízení nahrazuje právě napodobování a smysluplné prožívání všech činností podle skutečných možností, což děti motivuje k dalšímu konání.

Základní cíle výchovy ve všech oblastech rozvoje dítěte byly ve sledované dny plněny odpovídajícím způsobem, a proto tuto oblast lze hodnotit jako nadprůměrnou.

12. Hodnocení školy z hlediska kvality vyučování

Hospitováno bylo v obou třídách a u všech učitelek. S ohledem na individuální pedagogické působení učitelek, které se uskutečňuje v závislosti na jejich schopnostech a praktickém vytváření odpovídajícího podnětného prostředí, byl charakter každé skupiny rozdílný.

Při ranní hře se děti měly možnost realizovat při spontánních činnostech, hrách s dřevěnými stavebnicemi, nehotovými materiály, které podněcují dětskou tvořivost a fantazii. Učitelky dětem do hry nezasahovaly, vykonávaly různé činnosti při přípravě cukroví, dalších pomůcek a byly samy činné a aktivní. Dětem ponechaly svobodu volby činností, materiálů i výběru kamarádů.

Výtvarné činnosti byly provedeny formou volné dětské kresby voskovými bloky se širokou stopou. Prožitek z barev, pokrytí celého výkresu, to bylo hlavním motivem. Učitelka děti stimulovala četbou vánočního příběhu k většímu prožitku a v průběhu činnosti dospěly děti k uklidnění při svém výtvarném úsilí.

Ranní kruh, který odráží průběh a rytmický koloběh roku, byl po oba dny počátkem vánoční hry, která vyvrcholí v předvánoční dobu pohybovým vyjádřením, provedeným všemi dětmi. Učitelky spojily aktivity hudební, krásu slova, prstové hry a hluboký prožitek vánočního příběhu. Verbální a pěvecký projev je třeba udržet na vysoké úrovni, neboť děti učitelku berou jako svůj vzor k napodobování.

Stolování je spojeno s určitým obřadem poděkování Slunci a Zemi, děti se před jídlem zklidnily a po skončení opět za jídlo společně poděkovaly.

Odpolední činnosti měly rozdílný charakter. Děti s učitelkou dotvářely obrázky z včelího vosku na skleněný podklad, druhý den slepovaly barevné papírové řetězy. Tato činnost v prvním případě děti stimulovala k internímu prožitku vlastního tvoření na skle, druhý den pak společně připojování částí, individuálně připravených jednotlivými dětmi, podporovalo sociální prožívání společenství.

Interakce a komunikace na úrovni učitelka - dítě vychází z postoje učitelky a jejího vnitřního akceptování osobnosti dítěte, z velmi dobré znalosti rodinného prostředí dětí a častých společných prožitků i mimo mateřskou školu.

Ve sledované dny byly činnosti kontinuálně řazeny v čase tak, že naplnily dětské očekávání, podaly základy k dalšímu rozvoji dětí v oblasti motorických, sociálních i poznávacích schopností. Kvalita pedagogického působení je vynikající.

13. Hodnocení školy z hlediska výsledků vyučování

Zachování rytmu dne, týdne i roku v dětech probouzí určitá očekávání a dává jim pocit jistoty. Stejně tak uspořádání prostředí, kde děti mají jasnou představu o uložení hraček i pomůcek a mohou s nimi volně nakládat.

Postupná příprava vánoční hry, adventní cesta Marie k Betlému a další logicky navazující každodenní situace probouzejí v dětech kognitivní schopnosti, to znamená chápání určitých souvislostí a důsledků.

Denní praktické rukodělné činnosti a manipulace s nehotovými předměty souvisejí nejen s dětskou zručností, rozvojem fantazie, ale působí i na poznávání přírodních zákonů. (Například prožitek rovnováhy při stavění dřevěných nerovných předmětů, šišek, poznání zákonitostí gravitace, lom světla ve skleněných hranolech a dalších.)

V tělovýchovné oblasti byla ve sledované dny poměrně nižší aktivita, kterou děti vyrovnávaly pohybem při pobytu venku.

Dětský projev v hudební i výtvarné oblasti je velmi pěkný. Děti mají často kulturní zážitky ze živých koncertů, jako právě v čase inspekce, kdy přišli zazpívat koledy zpěváci pražského sborečku.

Hodnocení školy z hlediska rozvoje osobnosti dětí, vnímavosti k pravým životním hodnotám, vytváření přiměřeného životního postoje je vynikající.

14. Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Mateřská škola získala mezinárodní statut Waldorfská, který jí dává určitá práva, ale také povinnosti, a to především v oblasti spolupráce s waldorfským hnutím u nás i ve světě. Ředitelka se aktivně podílí na organizaci i metodickém vedení semináře pro učitelky MŠ, zastupuje Asociaci WMŠ a svou školu v zahraničí při mezinárodních setkáních waldorfských pedagogů např. v USA, SRN, Rakousku.

Dalšími aktivitami školy je pořádání odborných pedagogických seminářů na základě anthroposofie pro rodiče i širokou veřejnost, účastní se jich ve vysoké míře zájemci z celé České republiky a často i ze Slovenska.

Velmi dobře je promyšlená a realizovaná spolupráce s rodinou. Neustále probíhá otevřený dialog mezi školou a rodiči dětí pravidelně jsou pořádány společné večery maminek, realizována je také pomoc při úpravě školní zahrady. Rodiče sami aktivně pomáhají při všech akcích školy a vlastní tvořivostí obohacují prostředí tříd.

Průběžně během školního roku škola nabízí pro děti i rodiče hudební i pěvecké koncerty, divadelní představení. Spolupráce s Waldorfskou základní školou v Jinonicích se děje při pořádání větších akcí jako jsou bazary, konzultace učitelů o dětech, nastupujících do první třídy.

Nabídka těchto aktivit školy významně ovlivňuje kvalitu výchovně vzdělávací činnosti pedagogů, podporuje spolupráci mezi rodinou a školou a významně ovlivňuje postavení mateřské školy v měřítku celostátním i celosvětovém.

ZÁVĚRY

Řízení školy má v oblasti odborné i pedagogické mimořádně vysokou kvalitu.

Materiálně technické podmínky pro výchovně vzdělávací činnost mateřské školy metodou waldorfské pedagogiky jsou vyhovující v oblasti vnitřního vybavení interiéru, množství i kvalitě materiálu a pomůcek pro děti. Potřebné je vybavení kuchyňskými linkami a zajištění odpovídající školní zahrady.

Odbornost v oblasti waldorfské pedagogiky je vynikající, kvalifikace pedagogická má rezervy u dvou učitelek.

Výchovně vzdělávací práce je z hlediska zaměření na waldorfskou pedagogiku na vynikající úrovni, vychází především z osobnosti učitelek a jejich dobré spolupráce s rodinou.

V oblasti dodržování obecně platných právních norem nebyly zjištěny nedostatky.

Doporučení:

- nadále realizovat metodu waldorfské pedagogiky ve spolupráci s dalšími waldorfskými mateřskými školami ČR i ve světě
- stálým sebevzděláním učitelek udržet vynikající kvalitu pedagogické práce
- ve spolupráci se zřizovatelem vybavit třídy kuchyňskými linkami a dořešit školní zahradu v souladu s potřebami dětí

V Praze dne 22. 12. 1998

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Zuzana Bečvářová v.r.

členka týmu Růžena Janatová v.r.

Přílohy:

Inspekční zprávu jsem převzala dne 11.1.1999

razítko

Podpis ředitelky školy: Táňa Smolková v.r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo č.j. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	27.1.1999	M. Kozumplíková v.r.
Školský úřad:	27.1.1999	Medek v.r.